



International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 8, Issue 4, December 2020, p. 1-18

Received	Reviewed	Published	Doi Number
10.10.2020	13.12.2020	25.12.2020	10.29228/ijlet.48231

**Inquiring the Perceptions of Secondary School 8th Class Students on
The Concept of Speech Through Their Drawings¹**

Dilek DEMİR² & Ahmet AKKAYA³

ABSTRACT

Education is a process that shapes an individual's life, perception of world and preferences. Language and cultural phenomena also form the basis of the values that make up a nation. An individual who learns a language may also internalize the values carried by that language as they become familiar with the related cultural world, values and belief system, thinking and perception styles of that language. The role of Turkish education in language teaching is more significant compared to other disciplines. In this context, four basic language skills (reading, speaking, writing, listening / watching) are tried to be gained in Turkish classes with both different types of texts and grammar. Thus, the aim of this study is to determine the perceptions of secondary school students on the concept of speaking which is one of the four basic language skills. The sample of the study consists of 81 students studying at a secondary school in the province of Kâhta, Adıyaman. The research data were obtained by depicting the images formed in the students' minds when speaking was mentioned. The collected data were evaluated by using visual analysis technique, which is one of the qualitative research methods. Since the descriptive analysis of the visuals has been made, the research represents descriptive quality along with the visual analysis, which is one of the qualitative research methods. As a result of the research, it was determined that a big majority of the students formed positive associations with speech. Besides, it was found out that the 8th graders perceive the speech concept as the interaction of non-human beings (art of speaking), interaction with peer, virtual interaction, interaction of human with non-human beings, internal conversation, solution-oriented interaction, intra-family interaction, advisory interaction with adults, interaction in business life, public speaking (oratory), phases of speech, classroom interaction, interaction through body language, first grammatical speech (2-5 years old), sound formation (physiological), means of interaction, and interaction that disrupts the lesson discipline. This study suggests that the perceptions of students will be evaluated through their own drawings related to such skills as listening / watching, reading, writing, or such fields as grammar.

Key Words: Speech, perception, visual presentation, 8th graders, language skills.

¹ Bu çalışma birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında tamamladığı yüksek lisans seminerinin genişletilmiş halidir.

²Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, dilekdemirbf@hotmail.com, 0000-0001-6489-0186.

³Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, aakkaya@adiyaman.edu.tr, 0000-0003-3845-8992.

Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Kavramına İlişkin Algılarının Çizdikleri Görseller Aracılığıyla İncelenmesi

ÖZET

Eğitim, bireyin yaşantısını, algı dünyasını, tercihlerini şekillendiren bir süreçtir. Dil ve kültür olguları da bir milleti oluşturan değerlerin temelini oluşturur. Bir dili öğrenen birey; aynı zamanda o dilin ait olduğu kültür dünyasına, değerler ve inanç sistemine, düşünme ve algı biçimlerine de aşına olarak dil öğrenimiyle taşınan değerleri de içselleştirebilir. Dil öğreniminde Türkçe eğitiminin rolü, diğer disiplinlerden fazladır. Bu bağlamda, Türkçe derslerinde hem farklı türlerdeki metinler hem de dil bilgisi konuları aracılığıyla dört temel dil becerisi (dinleme/izleme, konuşma, okuma, yazma,) kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin dört temel dil becerisinden biri olan “konuşma” kavramına ilişkin algılarını çizdikleri görseller aracılığıyla belirlemektir. Araştırmanın örneklemini, Adıyaman ili Kâhta ilçesinde bir ortaokulda öğrenim gören 81 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma verileri “konuşma” denildiğinde öğrencilerin zihinlerinde oluşan imgeleri resmetmesiyle elde edilmiştir. Toplanan veriler, nitel araştırma yöntemlerinden “görsel analiz tekniği” kullanılarak değerlendirilmiştir. Görsellerin betimsel analizi yapıldığından araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden görsel analizle birlikte betimsel nitelik de taşımaktadır. Araştırmanın sonunda, öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun konuşmayla ilgili olumlu çağrışımlara sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte 8. sınıf öğrencilerinin “konuşma” kavramını insan dışı varlıkların etkileşimi (konuşurma sanatı), akranla etkileşim, sanal etkileşim, insanın insan dışı varlıklarla etkileşimi, içsel konuşma, çözüm odaklı etkileşim, aile içi etkileşim, yetişkinle nasihat bağlamı etkileşim, iş hayatında etkileşim, topluluk önünde konuşma (hitabet), konuşmanın geçirdiği evreler, sınıf içi etkileşim, beden diliyle etkileşim, ilk gramer konuşması (2-5 yaş), sesin oluşumu (fizyolojik), etkileşim kurma araçları, ders disiplinini bozan etkileşim olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Dinleme/izleme, okuma, yazma dil becerileriyle ya da dil bilgisi gibi öğrenme alanlarıyla ilgili görseller çizdirilerek öğrencilerin algılarının değerlendirilebileceği ise bu araştırmanın önerisidir.

Anahtar Kelimeler: Konuşma, algı, görsel sunu, görsel, 8. sınıf öğrencileri, dil becerileri.

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan, başka bireylerle etkileşime geçerken çoğunlukla konuşmayı tercih eder. İnsanlar arasında bilgi akışının sağlanmasında da konuşmanın önemli bir iletişim biçimi olduğu söylenebilir. “Konuşma üretken, işitsel/ sözlü bir beceridir ve anlamı iletmek için sistematik sözlü ifadeler üretmekten oluşur.” (Nunan, 2003; akt. Mart, 2012: 91). Topçuoğlu Ünal ve Özden (2018)’e göre, konuşma; fiziksel ve zihinsel unsurların yardımıyla bir sistem dâhilinde ses ve beden hareketleri ile gerçekleşen ifade biçimidir. Bir başka tanıma göre ise “konuşma, duygu ve düşüncelerin sözlere aktarılması, zihinsel yapı, süreç ve işlemlerin açığa kavuşturulması olarak açıklanmaktadır. İnsanlar konuşma yoluyla düşündüklerini, hissettiklerini ifade etmekte, zihinsel yapısını ve görünümünü açıklığa kavuşturmaktadır.” (Güneş, 2014: 3). “Ses, telaffuz, anlatma, anlama, anlaşma, iletişim gibi iç içe girmiş kavramlar konuşmak tanımının kapsamı içindedir.” (Kurudayıoğlu, 2003: 288). Bu tanımlardan hareketle konuşma, fiziksel ve bilişsel gelişim ile birlikte duygu ve düşüncelerin dışa vurulması ihtiyacıyla ortaya çıkan bir dil yetisi ve iletişim kurma biçimi şeklinde tanımlanabilir.

Dört temel dil becerisinden biri olan konuşma, bireyin yaşantısında dinleme / izlemeden sonra öğrenmesi beklenen ikinci temel dil becerisidir. Dinleme becerisi anne karnında kazanılırken konuşma becerisi ancak doğduktan sonra çocuğun yakın çevresini gözlemlemesi ve etkin, ilgili bir dinleme gerçekleştirmesi sonrasında kazanılabilen bir beceri alanıdır. Bununla birlikte, okuma ve yazma

becerilerinden önce konuşma becerisi kazanılmaktadır. Çünkü “İnsanlar, okuma ve yazmayı öğrenmeden önce konuşmaya programlanmıştır.” (Leong ve Ahmed, 2017: 35). Konuşma becerisi her ne kadar doğal olarak kazanılabilen bir beceri olsa da konuşma becerisinin geliştirilmesi için ciddi bir çaba gerekmektedir. Yabancı bir dil öğrenirken de konuşma becerisi zor kazanılan becerilerden biridir.” Aslında, birçok öğrenci, başkalarıyla sözlü iletişim kurmak için dil akıcılığının okuma veya yazma hassasiyetinden genellikle daha önemli olduğunu düşünmektedir. Konuşmanın kontrol edilmesi gereken en önemli dil becerisi olduğunu savunuyorlar ve öğrenme kazanımını konuşma becerilerinin ustalığına dayalı olarak değerlendiriyorlar.” (Burnkart, 1998; akt. Nazara, 2011: 29).

Dilin iletişimi sağlayan önemli bir unsur olduğu düşünülürse dili kullanma becerisi de aynı oranda önemlidir. Bir dili iyi kullanabilmek; kendini ifade edebilmek ve sağlıklı iletişim kurabilmek için gereklidir. Türk eğitim sisteminde benimsenmiş olan yapılandırmacı yaklaşımda da dilin bireyin çabasına bağlı olarak gelişme kaydettiği belirtilmektedir. “Yapılandırıcı yaklaşıma göre ‘Dil, edinilmez öğrenilir.’ Dil öğrenme, bireyin aktif çabalarıyla gerçekleşir. Dil becerileri zihinsel gelişime ve sosyal ilişkilere bağlı gelişir. Dil tek başına değil sosyal etkileşimlerle öğrenilir. Diğer taraftan dil ve öğrenme, ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlıdır. Öğrenme dili gerektirir dil de öğrenmeyi etkiler. Bu nedenle dil ve zihinsel becerileri geliştirme birlikte ele alınmalıdır.” (Güneş, 2014: 11). Dolayısıyla konuşma becerisinin de sosyal etkileşime, zihinsel gelişime ve alınan eğitime bağlı olarak ilerleme kaydettiği söylenebilir. Brown ve Yule’ye (1983) göre, konuşma; öğrencilerin gerçek yaşam durumlarında en çok değerlendirilecekleri beceridir. Konuşma, günlük etkileşimin önemli bir parçasıdır ve çoğu zaman bir kişinin ilk izlenimi, karşısındaki kişinin akıcı ve kapsamlı bir şekilde konuşup konuşmadığıyla şekillenir.

Alanyazın incelendiğinde algı belirlemeye yönelik pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Bunlardan ağırlıklı bir kısmı yabancı dil olarak Türkçeye yönelik algılara odaklanırken (Akkaya, 2013; Melanlıoğlu, 2014; Kolaç ve Aynal, 2015; Dilek, 2016; Gürbüz ve Güleç, 2016; Tunçel, 2016; Aydın, Baysan ve Aydoğan 2017; Uçak, 2017; Aydın, 2018; Göçen, 2019.), bir kısmı ise ana dili olarak Türkçe algılarına odaklanmaktadır (Aydın, 2011; Pilav ve Elkatmış, 2013; Kurudayıoğlu ve Kana, 2013; Topçuoğlu Ünal ve Tekin, 2013; Tiryaki ve Demir, 2016). Türkçe konuşma becerisine yönelik algı çalışmaları ise oldukça sınırlıdır (Akkaya, 2011a; Katrancı, 2014; Ulu, 2019). Ancak görsellerle algı belirlemeye yönelik çok sınırlı sayıda çalışmaya rastlandığı söylenebilir (Erişti ve Belet 2010; Aykaç, 2012). Bunun yanında resim, imge ve simgelerin çok fazla kullanılmasını içeren zihin haritalama tekniğinin algı belirleme çalışmalarında kullanıldığı da görülmektedir (Aksoy ve Karaçalı, 2015; Akbaş ve Toros, 2016; Aydın, Baysan ve Aydoğan, 2017; Özdemir, 2017). Yapılan araştırmalarda konuşma becerisi ile ilgili algıların görsellerle tespit edildiği herhangi bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bununla birlikte metaforlar ya da anketler gibi araçlarla belirlenen algıların bir dışavurum olan görsel sunular (resim gibi) aracılığıyla belirlenmesi de mümkündür. Bu bakımdan bu çalışmanın alanyazına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin “konuşma” kavramına yönelik algılarını görseller aracılığıyla belirlemektir. Belirtilen bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramıyla ilişkili algıları ve bunları temsil eden görseller nelerdir?

- 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramıyla ilgili çizimlerinde hangi varlıklar, nesnelere ön plana çıkmaktadır?

Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemesiyle gerçekleştirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2013)'e göre doküman olarak kabul edilip analiz edilen diğer önemli nitel araştırma analizi görsellerdir. Doküman incelemesi yazılı, görsel malzemelerin toplanıp incelenmesi olarak da tanımlanabilir (Sönmez ve Alacapınar, 2013). Bu araştırma 8.sınıf öğrencilerinden alınan resimlerin (görsellerin) incelenmesine dayandığı için doküman analiziyle gerçekleştirilip ortaya çıkan bulgular, ayrı temalar/başlıklar olarak açıklanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2019-2020 eğitim öğretim yılı Adıyaman ili Kâhta ilçesinde 8. sınıfta öğrenim gören 81 kişi oluşturmaktadır. 81 öğrencinin 51'i erkek 30'u ise kadındır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanması için; 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, Adıyaman ili Kâhta ilçesinde bulunan bir ortaokulda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerine "Konuşma denildiğinde zihninizde uyanan imgeleri çizebilir misiniz?" sorusu yöneltilerek bir ders saati içerisinde öğrencilerin resim çizmeleri ve resim çizdikleri kâğıdın arkasına ise çizdikleriyle ne anlatmak istediklerini açıklamaları istenmiştir. Böylelikle öğrencilerin "konuşma" kavramına yönelik algıları ile zihinlerindeki olumlu ve olumsuz çağrışımlar belirlenmiştir. Öğrencilere ait çağrışım ve algıları ortaya koyan görseller, daha sonra araştırmacılar tarafından görsel analiz yöntemiyle irdelenmiştir.

Bu çalışmada, ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin çizmiş oldukları görsellerin analiz edilmesi ve yorumlanması üç aşamada gerçekleştirilmiştir:

1. Kod oluşturma aşaması
2. İçerik belirleme ve tematik sınıflandırma aşaması
3. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması.

Kod oluşturma aşamasında, öncelikle çalışma grubunu oluşturan 8. sınıf öğrencilerinin çizdikleri görsellerde ortak olarak kullandıkları nesnelere ile görsellerle ilgili açıklamaları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmeye çalışılmış ve konuşma kavramına ilişkin benzer nitelikteki görseller, aynı kod altında toplanmıştır. Örneğin, "iki arkadaşın sohbet etmesi" şeklinde çizilen görseller "akran etkileşimi" koduyla belirtilmiştir. Daha sonra, verilerin kodlamaları yapılarak bir kod listesi oluşturuldu. Kod listelerinden birbirleriyle ilişkili olanlar bir araya getirilerek tematik kodlama yapıldı. Bu şekilde değerlendirilen 81 görsel ile ilgili 17 kod oluşturuldu. Oluşturulan kodlarla ilgili örnek öğrenci görselleri ise "Ekler" başlığı altında verilmiştir.

Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında ise oluşturulan 17 kodun söz konusu görselleri temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne başvuruldu. Bu nedenle, iki uzmana üç doküman verilmiş olup bu dokümanlar şunlardır:

1. Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramına ilişkin algılarının benzer özelliklerine göre kodlandığı liste.

2. Öğrencilerin çizmiş oldukları görseller.
3. Konuşma ile ilgili görsellerin içeriklerinin listesi.

Uzmanlardan bu üç listeden yararlanarak görsellerle kodları eşleştirmeleri istendi. Daha sonra uzmanlarla yapılan liste karşılaştırıldı. Karşılaştırma sonunda uzmanlarla 16 kodda görüş birliğinde olduğu, fakat “sesin oluşumu” kodunda görüş ayrılığında olduğu görüldü. Daha sonra Miles ve Huberman’ın [Güvenirlik: Görüş Birliği/ (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] formülü (Akt.: Saban, 2008: 430) kullanılarak araştırmanın güvenilirliği hesaplandı. Nitel araştırmalarda uzmanların ve araştırmacının değerlendirmesi arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen güvenilirlik sağlanmaktadır (Saban, 2008: 430). Miles ve Huberman’ın formülüne göre, araştırmanın güvenilirliği $16 / (16+1) = 0,94$ olarak hesaplanmıştır. Bu ise araştırmanın güvenilir olduğunu gösterir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan 8. sınıf öğrencilerinin çizdikleri görseller incelenerek her görselle ilgili tematik kodlar oluşturulmuş ve kategorize edilerek aşağıda tablo halinde sunulmuştur:

Tablo 1. Konuşma Kavramına İlişkin Öğrencilerin Algıları ile Bunları Temsil Eden Öğrenci

Kategori	No	Kodun Adı	Kodu Temsil Eden Öğrenci Kodlar Toplam	
			(f)	(f)
Olumlu	1	İnsan Dışı Varlıkların Etkileşimi (Konuşurma Sanatı)	26	80
	2	Akranla Etkileşim	19	
	3	Sanal Etkileşim	14	
	4	İnsanın İnsan Dışı Varlıklarla Etkileşimi	5	
	5	İçsel Konuşma	3	
	6	Çözüm Odaklı Etkileşim	2	
	7	Aile İçi Etkileşim	2	
	8	Yetişkinle Nasihat Bağlı Etkileşim	1	
	9	İş Hayatında Etkileşim	1	
	10	Topluluk Önünde Konuşma (Hitabet)	1	
	11	Konuşmanın Geçirdiği Evreler	1	
	12	Sınıf İçi Etkileşim	1	
	13	Beden Diliyle Etkileşim	1	
	14	İlk Gramer Konuşması (2-5 Yaş)	1	
Olumsuz	15	Sesin Oluşumu (Fizyolojik)	1	
	16	Etkileşim Kurma Araçları	1	
	17	Ders Disiplinini Bozan Etkileşim	1	1
Toplam			81	81

Tablo 1 incelendiğinde, 81 tane 8. sınıf öğrencisinin konuşma kavramına ilişkin çizdiği 81 görselden hareketle 17 farklı sınıflandırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu veriler, öğrencilerin konuşma kavramına yönelik algılarının benzer olduğunu göstermektedir. Ayrıca çalışma grubunu oluşturan 81 öğrencinin, 80 tanesinin olumlu, 1 tanesinin ise olumsuz algıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu veriler, öğrencilerin konuşma kavramına yönelik büyük çoğunlukla olumlu bir tutum içinde olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin konuşmayla ilgili en çok insan dışı varlıkların etkileşimi/ konuşurma (26),

akranla etkileşim (19), sanal etkileşim (14) ve insanın insan dışı varlıklarla etkileşimi/ konuşurma (5) çağrışımlarının olduğu görülmüştür. Bu çağrışımlar; 31 öğrencinin konuşma kavramını, konuşurma (intak) sanatıyla bağdaştırdığını göstermektedir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2019), 5. sınıf düzeyinden 8. sınıf seviyesine kadar öğrencilere "Metindeki söz sanatlarını tespit eder." kazanımı çerçevesinde söz sanatları (benzetme, kişileştirme, konuşurma, karşıtlık ve abartma) öğretilmektedir. Bu veriler; Türkçe Öğretim Programı'ndaki kazanımların ve 8. sınıf düzeyine kadar aldıkları eğitimlerin öğrenciler tarafından özümsemiğini, içselleştirildiğini gösterebilir. Ek-6'da "insan dışı varlıkların etkileşimi" adlı koda dâhil edilen örnek öğrenci çizimi görülmektedir. Görselde öğrencinin insan dışı varlıkları konuşurmasından hareketle "konuşma" kavramını "konuşurma" ile bağdaştırdığı söylenebilir. Bununla birlikte öğrencilerin konuşma kavramına ilişkin benzer algılara sahip olduğu diğer bir kod ise "akranla etkileşim"dir. 8. sınıf öğrencilerinin yaş itibarıyla (13-14 yaş) ergenliğin ilk yıllarında oldukları bilinmektedir. Bu verilere dayanarak öğrencilerin konuşma kavramını daha çok akranla etkileşimle ilişkilendirmesinin; ergenlikte, sosyalleşmenin ailenin sınırlarını aşırp daha çok akranlara doğru bir seyir almasının sonucu olduğu söylenebilir. Ek-1'deki görselde aynı yaşlarda iki çocuğun telefon aracılığıyla etkileşim kurdukları görülmektedir. Bu görselle benzer özellikler taşıyan görsellere ilişkin "akranla etkileşim" kodu oluşturulmuştur.

Dikkat çeken diğer bir veri ise 14 öğrencinin konuşmayı, sanal ortamda etkileşimle ilişkilendirmesidir. Teknolojinin gelişimiyle birlikte sanal dünya gerçekliğinin ortaya çıkmasıyla konuşma, sosyal medya platformlarına taşınmıştır. Bireyin bilgiye erişimini kolaylaştırması, bilginin paylaşılmasında sunduğu rahatlık gibi nedenlerden dolayı sanal etkileşim, günden güne özellikle gençler arasında yaygınlaşmaktadır. Ayrıca sosyal medyada beğenilme arzusu, olduğundan daha entelektüel görünme olanağı sunması açısından da sosyal medya kullanımı hızla artmaktadır. Dijital çağın bir sonucu olarak sosyal paylaşım sitelerinin zengin içerikler sunarak hızla yaygınlaşması, özellikle gençler arasında sosyal medyanın önemli bir iletişim aracına dönüşmesi sonucunu doğurmuştur. 8. sınıf öğrencilerinin de konuşmayı sanal ortamla ilişkilendirmesi, ergenliğe giriş döneminde olup sosyalleşme ihtiyaçlarını sosyal medya platformları aracılığıyla gerçekleştirmelerinin bir sonucu olabilir. Ek-12'deki görselle benzer özellikler içeren görseller ise "sanal etkileşim" koduna dâhil edilmiştir.

3 öğrencinin konuşmayı içsel konuşmayla bağdaştırması, öğrencilerin içe kapanıklığına dair bir veri olabilir. Bu durum ise ergenliğin olumsuz da olsa içe kapanma özelliğiyle açıklanabilir. 2 öğrencinin ise konuşmayı çözüm odaklı etkileşimle bağdaştırması, öğrencilerin kişiler arası sorunların giderilmesinde konuşmayı, çözüm yöntemi olarak gördüğüne dair bir işaret niteliğindedir. Görseller incelendiğinde 1 öğrencinin ise dil gelişiminin evrelerinden benmerkezci konuşmadan sosyalleşmiş konuşmaya geçiş aşamasını (ilk gramer konuşması 24-60 ay) resmettiği görülmüştür. İlgili görsel Ek-10'da incelendiğinde, görseldeki konuşma balonlarının içindeki cümlelerin yapısına bakılarak görseli çizen öğrencinin konuşmayı, ilk gramer aşamasında bulunan çocuklarla ilişkilendirdiği görülecektir.

Çalışma grubunun çizdiği resimlerdeki görseller, içeriklerine göre sınıflandırılmış ve aşağıda tablo hâlinde sunulmuştur. Öğrencilerin bazıları, görsellerde birden fazla varlık resmettiği için görsel içeriklerinin sayısı (93), katılımcıların sayısından (81) fazladır. Bununla birlikte görsellerin temasının anlaşılır olabilmesi ve görselin bütünselliğini ifade edebilmesi açısından görseldeki temel varlık ya da konular birlikte verilmiştir (koyun-kurt, elma-armut vb.).

Tablo 2. Konuşma ile İlgili Görsellerin İçerikleri, Sayısı

Kategori	Görsellerdeki İçerikler	Görsel İçeriklerini n Sayısı (f)
Konuşturma (intak)	İnek	1
	Koyun ve Kurt	1
	Dolap ve Masa	1
	Kalem ve Silgi	1
	Kalem ve Uç kutusu	1
	Çiçek	1
	Harfler	3
	Elma ve Armut	1
	Turp ve Havuç	1
	Masa	2
	Tavuk	2
	Ağaç	2
	Ağaç ve İnsan	1
	Otobüs	2
	Ay Yıldız	1
	Deniz canlıları	1
	Koyun ve İnsan	2
	Kedi ve Fare	2
	Çaydanlık ve Bardak	1
	Kelebek	1
Ördek	1	
Yılan	1	
Telefon Ahizesi	1	
İnsan	6	
Akranlar	18	
Öğretmen	1	
Bedensel ve Konuşma Engelli	1	
Dumanla İletişim	1	
Beyin, Ağız ve Kulak	1	
TBMM	1	
İletişim	Çocuk	2
	Abla ve Kardeş	1
	Dosya	1
	Sınıf ortamı	1
	Öğrenci	3
	Ev	7
	Sosyal Medya Ağları	9
	Telefon	9
	Toplam	93

Tablo 2 incelendiğinde 81 tane 8. sınıf öğrencisinin konuşma ile ilgili 93 görsel çizdiği görülmektedir. Bu görseller konularına göre, iletişim ve konuşturma başlıkları altında sınıflandırılarak tablo oluşturulmuştur. Bu içerikler değerlendirildiğinde, öğrencilerin koyun, kurt, inek, tavuk, dolap, masa, kalem, silgi, yılan gibi insan dışı varlıkları çizdikleri görsellerin hepsinde bu varlıklar ya kendi aralarında ya da insanlarla konuşturulmuştur. Bu durum öğrencilerin konuşmayı, konuşturma sanatıyla ilişkilendirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte bu görsellerin tamamı, mizahi unsurlar içermekte ve sanal ortamdaki karikatürlerin olduğu gibi resmedilmesiyle yapıldığı görülmektedir. Bu durum ise karikatürün tüm disiplinlerde destekleyici bir araç olarak kullanılabileceğini göstermektedir. Diğer görsel içeriklerde ise “akranlar” içeriği olarak adlandırılan 18 görselin tamamında iki arkadaşın resmedildiği görülmüştür. Bu veriye dayanarak sosyalleşmenin hız kazandığı ergenlik döneminde olan

8.sınıf öğrencilerinin akran çevresiyle okul ortamında sürekli etkileşimde bulunduğu için konuşma algılarının da akranlarıyla etkileşim biçiminde olduğu söylenebilir.

Küreselleşen dünyada bilginin küreselleşmesi, internetin yaygınlaşmasıyla mümkün olmuştur. Bu nedenle internet ya da sosyal medya gibi internet araçları insanları etkilemektedir. Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 8. sınıf öğrencilerinin de sosyal medya platformlarından etkilendiği görülmektedir. Çünkü 8. sınıf öğrencileri “konuşma” kavramına ilişkin sosyal medya imgelerini çizmiştir. Bu durum 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramını sanal etkileşimle ilişkilendirdiklerini göstermektedir

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmada, konuşma kavramına ilişkin, öğrencilerin kişisel gözlem ve deneyimlerinin, zihinlerine yansıyan tasarımlarının ortaya çıkarılması için öğrencilere konuşma ile ilgili görseller çizdirilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan 81 öğrencinin 80 tanesinin olumlu, 1 tanesinin ise olumsuz algıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte 8. sınıf öğrencilerinin “konuşma” kavramını insan dışı varlıkların etkileşimi (konuşurma sanatı), akranla etkileşim, sanal etkileşim, insanın insan dışı varlıklarla etkileşimi, içsel konuşma, çözüm odaklı etkileşim, aile içi etkileşim, yetişkinle nasihat bağlamı etkileşim, iş hayatında etkileşim, topluluk önünde konuşma (hitabet), konuşmanın geçirdiği evreler, sınıf içi etkileşim, beden diliyle etkileşim, ilk gramer konuşması (2-5 yaş), sesin oluşumu (fizyolojik), etkileşim kurma araçları, ders disiplinini bozan etkileşim olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Akkaya (2011a)’nın 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramına ilişkin algılarını metaforlar aracılığıyla belirlediği çalışmasındaki kodlarla (iletişim, ihtiyaç, gelişim, kelime hazinesi vb.) bu çalışmanın kodları örtüşmektedir. Bu veri benzerliği algının resim gibi çizgilerle oluşturulan görsel sunu aracılığıyla belirlenmesinin de doğru olacağını göstermektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu konuşmayı, konuşurma (intak) sanatıyla ilişkilendirmiştir. Göstergenin çeşitli çağrışımlara yol açtığı bir gerçektir. Özellikle ses imgesinin ses açısından başka öğeleri çağrıştırması en sık görülen olaylardan biridir (Aksan, 2006: 36). Bu düşünceden hareketle, öğrencilerin konuşma ve konuşurmayı bağdaştırması, iki kelime arasındaki ses benzerliği ile açıklanabilir. Bu durum, aynı zamanda öğrencilerin Türkçe dersinde verilen eğitimle şekillendirilmiş bir algı dünyasına sahip olduklarını ve eğitimi içselleştirdiklerini gösterebilir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) ortaokul kademesinde “Metindeki söz sanatlarını tespit eder.” kazanımı çerçevesinde çeşitli etkinliklerle ve metinler aracılığıyla öğrencilerin söz sanatlarını öğrenmeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu durum, öğrencilerde bilişsel biçimlendirmenin çeşitli disiplinler aracılığıyla yapılabileceğine dair somut bir kanıt niteliğindedir. Bununla birlikte, konuşurma sanatının en sık kullanıldığı fabl türündeki metinler, çocukların hayal dünyalarına hitap ettiği için ve “eserlerde hayvanların geçmesi, çocukların hikâyeye karşı meraklarının artmasına ve dikkatlerinin daha fazla yoğunlaşmasına sebep olmaktadır.” (Ungan, 2006). Dolayısıyla öğrencilerin fabl metinlerini sevmesi ve bu metin türünde konuşurma sanatının sıkça kullanılması da öğrencilerin; konuşma kavramını, hayvanların konuşurmasıyla ilişkilendirmesinin bir açıklaması olabilir.

Öğrencilerin 19’unun ise konuşmayı, akranla etkileşim şeklinde resmettiği görülmüştür. Ergenlik döneminde sosyalleşmenin akran çevresine doğru yöneldiği bilinmektedir. Dolayısıyla ergenlik döneminde olan 8. sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun da konuşma kavramına yönelik zihinsel tasarımlarının “iki arkadaşın sohbet etmesi” şeklinde olduğu belirlenmiştir.

14 öğrenci ise konuşmayı sanal etkileşim ve sosyal medya ağlarıyla bağdaştırmıştır. Sze'ye göre (2006: 122), "Konuşma genellikle yüz yüze etkileşimi içerir. Kendine güveni daha az olan öğrenciler, bir kitleyle -küçük bir dinleyici olsa bile- konuşmaya çağrıldığında kendilerini tehdit altında hissedebilirler." Bu durum, sanal ortamda sosyalleşme ihtiyacı duyan ve "akranlarıyla yüz yüze etkileşimlerinde güvensiz ve kaygılı olan ergenler" (Brown ve Larson, 2009: 99) için "İnternet'in potansiyel anonimlik" (Brown ve Larson, 2009: 99) sunmasıyla sosyal medyaya yönelimin artması ve bunun sonucunda öğrencilerin konuşma kavramını sanal etkileşimle ilişkilendirmesi şeklinde açıklanabilir. Ayrıca "sosyal paylaşım siteleri günümüz bireyi ve özellikle yeni kuşak bireyler için ikinci bir sosyal ortam oluşturmaktadır." (Duran Okur ve Özkul, 2015: 240).

Konuşma ile ilgili olumsuz algıya sahip olan bir öğrencinin ise ders sırasında sınıf düzenini bozan konuşma şeklinde bir algıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte konuşma denilince yüz yüze iletişim yerine çoğunlukla sanal etkileşimin akla gelmesi de öğrencilerin sosyalleşme ihtiyacını daha çok sosyal medya platformlarında giderdiğine ilişkin bilgiler vermektedir. Kwaghga ve Famaren'e göre (2019: 12), gençler; yüz yüze etkileşim kazanımı konusunda duyarlılık ve onları sürekli bir araya getiren sosyal durumlar oluşturmak amacıyla yüz yüze etkileşim kurma ihtiyacını takdir etmeye teşvik edilmelidir. Bu verilerden yola çıkarak dijital çağın bir gereği olan sosyal medya ağlarının etkili, verimli, akılcı ve kontrollü kullanılması için Türkçe Dersi Öğretim Programı'na bu doğrultuda kazanımlar eklenebilir. Ayrıca konuşma kavramına ilişkin "insan dışı varlıkların etkileşimi" şeklinde algıya sahip olan öğrencilerin görsellerinin tamamında mizahi unsurlar ve konuşma balonları görülmüş ve bu temadaki görsellerin tamamının zaten var olan karikatürler olduğu belirlenmiştir. "Karikatür hem bilişsel alanın vazgeçilmezi olan zihinsel süreçleri geliştirirken hem de duyuşsal alanın önemli bir ögesi olan estetik hazzı öğrencide oluşturabilmektedir." (Akkaya, 2011b: 53).

Öğrencilerin bilişsel gelişim süreçlerinin ayrıştırılmasında, kavramlara yükledikleri anlamların belirlenmesinde görsel analiz yöntemi etkili bir yöntem olarak kullanılabilir. Bireyi eğitimin merkezine alan ve birçok duyuyu aynı anda kullanmayı mümkün kılan çoklu ortam uygulamalarının derslerde kullanımı arttırılabilir. Bu nedenle, öğrencilere dinleme/izleme, okuma, yazma dil becerilerinin ya da dil bilgisi gibi öğrenme alanlarıyla ilgili görseller çizdirilebileceği gibi diğer derslerle de ilgili görseller çizdirilerek öğrencilerin algıları değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Akbaş, Y. ve Toros, S. (2016). Sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının coğrafi bilgi kaynakları ve zihin haritalarındaki dünya imajları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21(36). 201-224.
- Akkaya, A. (2011a). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin konuşma kavramına ilişkin algıları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, yıl: 4, S.7, s.2.
- Akkaya, A. (2011b). *Karikatürlerle dil bilgisi öğretimi*. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi.
- Akkaya, A. (2013). Suriyeli mültecilerin Türkçe algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, 17(56), 179-190.
- Aksan, D. (2006). *Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. Ankara: Engin Yayınevi .
- Aksoy, B. ve Karaçalı H. (2015). 7. Sınıf öğrencilerinin zihin haritasında Türk Dünyası algısı. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. (4) 1-14.

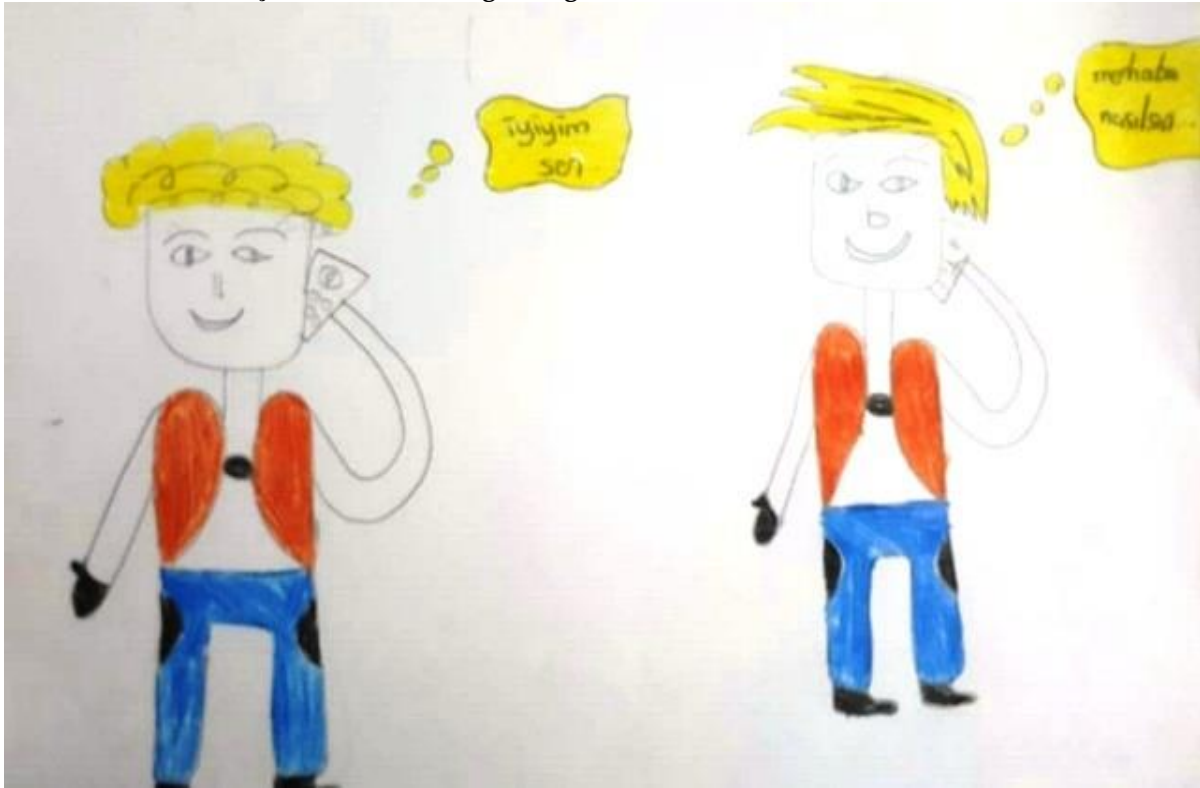
- Aydın G., Baysan, S., Aydoğın, S. (2017). Perceptions in the mind maps of Turkish children living in England at primary education level about their home country Turkey and the world. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(4), 521-541. doi: 10.18298/ijlet.2418.
- Aydın, G. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin Türkiye ve Türkçeye ilişkin algılarının incelenmesi (ADÜ-TÖMER örneği). *Journal o Awareness*, (Uluslararası Farkındalık Konferansı Özel Sayısı), s. 141-164.
- Aydın, G. (2018). İki dilli Türkçe öğretmenlerinin Türkçeye ilişkin metaforik algıları: Makedonya örneği. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(25), 230-254. doi: <https://doi.org/10.29329/mjer.2018.153.13>
- Aydın, İ. S. (2011). Türkçe kavramının metaforik algılanma biçimleri. *Folklor/ Edebiyat*, 17(2), 173-187.
- Aykaç, N. (2012). İlköğretim öğrencilerinin resimlerinde öğretmen ve öğrenme süreci algısı. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 298-315.
- Bradford, B. B. & Larson J. (2009). *Peer relationships in adolescence*. <https://doi.org/10.1002/9780470479193.adlpsy002004>
- Brown, B. B., & Larson, J. (2009). Peer relationships in adolescence. In R. M. Lerner & L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology: Contextual influences on adolescent development* (p. 74–103). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9780470479193.adlpsy002004>
- Brown, G. & Yule G. (1983). *Teaching the Spoken Language*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Dilek, İ. (2016). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen uluslararası öğrencilerde ve eğitim dili Türkçe olan üniversitelere gidenlerde Türkçe algısı. *Aydın TÖMER Dergisi*. 1(2), 17-32.
- Duran Okur, H. ve Özkul M. (2015). Modern iletişimin arayüzü: sanal iletişim sosyal sitelerinin toplumsal ilişki kurma biçimlerine etkisi (facebook örneği). *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (21), 213-246.
- Erişti, S. D. ve Belet, Ş. D. (2010). İlköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım ve resimlerinde kültür algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (33), 245-264.
- Göçen, G. (2019). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin "Türkçenin dil bilgisi"ne yönelik metaforik algısı. *Başkent University Journal of Education*, 6 (1), 28-45.
- Güneş, F. (2014). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 1-27.
- Gürbüz, R. ve Güleç, İ. (2016). Türkiye'de eğitim gören yabancı öğrencilerin Türkçeye ilişkin görüşleri: Sakarya Üniversitesi örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), 141-153.
- Katranç, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik algıları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 174-195.
- Kolaç, E. ve Aynal, S. (2015). İsveç'te yaşayan Türklerin "Türkçeye" yönelik metaforik algıları. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 17(65), 71-94.
- Kurudayıoğlu, M. (2003). Konuşma eğitimi ve konuşma becerisini geliştirmeye yönelik etkinlikler. *TÜBAR*. XIII, 287-309.

- Kurudayıoğlu, M. ve Kana, F. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi öz yeterlik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.
- Kwaghga, B. & Famaren, H. T. (2019). Librarian perception on the influence of social networking on the behaviour of secondary school students in Benue State. *Library Philosophy and Practice* (e-journal), 1-14.
- Leong L. M. & Ahmadi Seyedeh M. (2017). An analysis of factors influencing learners' English speaking skill. *International Journal of Research in English Education*, 2 (1), 34-41.
- Mart, Ç. T. (2012). Developing speaking skills through reading. *International Journal of English Linguistic*, 2 (6), 91-96. Doi:10.5539/ijel.v2n6p91
- MEB. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı* (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Melanlıoğlu, D. (2014). Perceptions of foreigners about process of learning Turkish. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 368-389.
- Nazara, S. (2011). Students' perception on EFL speaking skill development. *Journal of English Teaching*, 1 (1), 29-43.
- Özdemir, N. (2017). Türkiye'de Öğrenim Gören Yabancı Uyruklu ve Türk Öğrencilerin Zihin Haritalarında Afrika Kıtası: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örnekleme. In Arslan, F. (Editör) *Türkiye Coğrafyası Araştırmaları- Prof. Dr. Mesut Elibüyük'e Armağan*, 399-430.
- Pilav, S. ve Elkatmış, M. (2013). Öğretmen adaylarının Türkçe kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (4), 1207-1220.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2013). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sze, P. M. (2006). Developing students' listening and speaking skills through ELT podcasts. *Education Journal*, 34(2), 115-134.
- Tiryaki E. N. ve Demir, A. (2016). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerisine yönelik metaforik algıları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (33), 18-27.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Özden, M. (2018). *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Tekin, T. (2013). Eleştirel yazmaya ilişkin Türkçe öğretmeni adaylarının metaforik algıları, *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(13), 1595-1606.
- Tunçel, H. (2016). Yunan üniversite öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçeye yönelik algıları ve Türkçe öğrenme sebepleri. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(1), 107-128.

- Uçak, S. (2017). Irak'ta yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin Türkiye, Türkler ve Türkçe algısı. *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 12(14), 491-512.
- Ulu, H. (2019). Öğretmen adaylarının dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine ilişkin metaforik algıları. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 272-314.
- Ungan, S. (2006). Fabl türünün çocuk edebiyatındaki yeri ve günümüzde bu türden yararlanma olanakları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 14, 105-114.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.

Ekler

EK 1. Akranla etkileşim adlı koda ait öğrenci görseli



EK 2. İnsanın insan dışı varlıklarla etkileşimi adlı koda ait öğrenci görseli



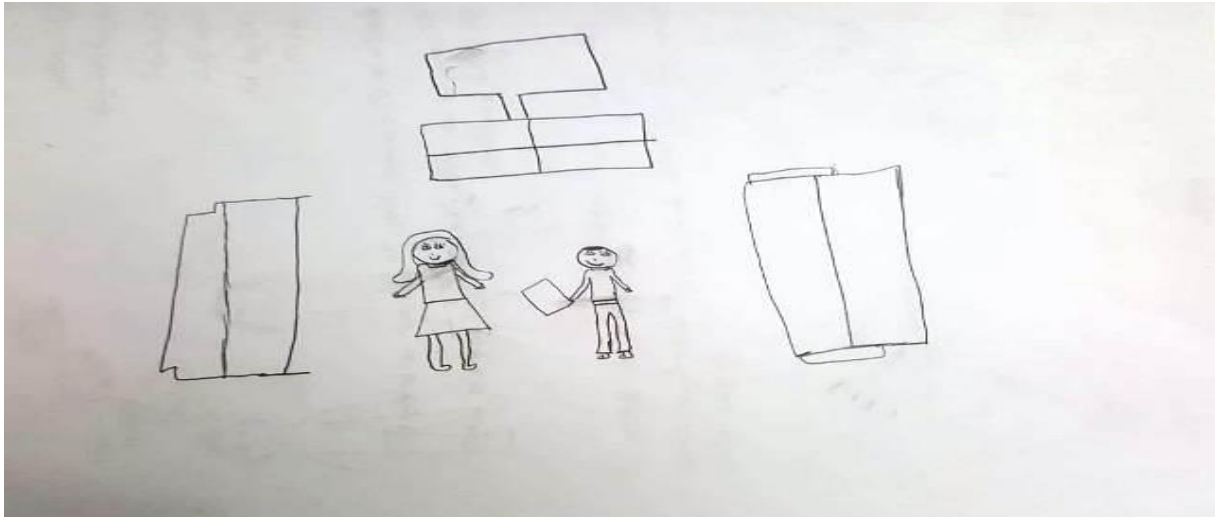
EK 3. Ders disiplinini bozan etkileşim adlı koda ait öğrenci görseli



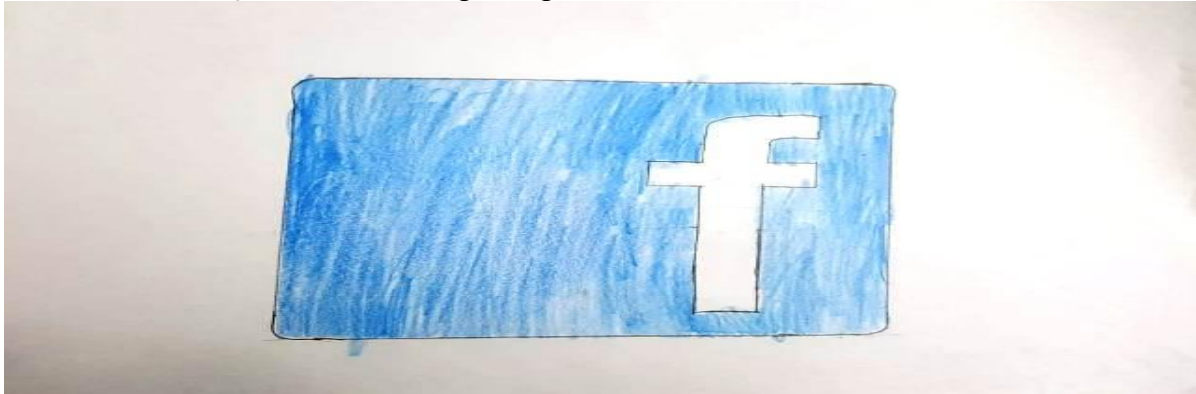
EK 4. Konuşmanın geçirdiği evreler adlı koda ait öğrenci görseli



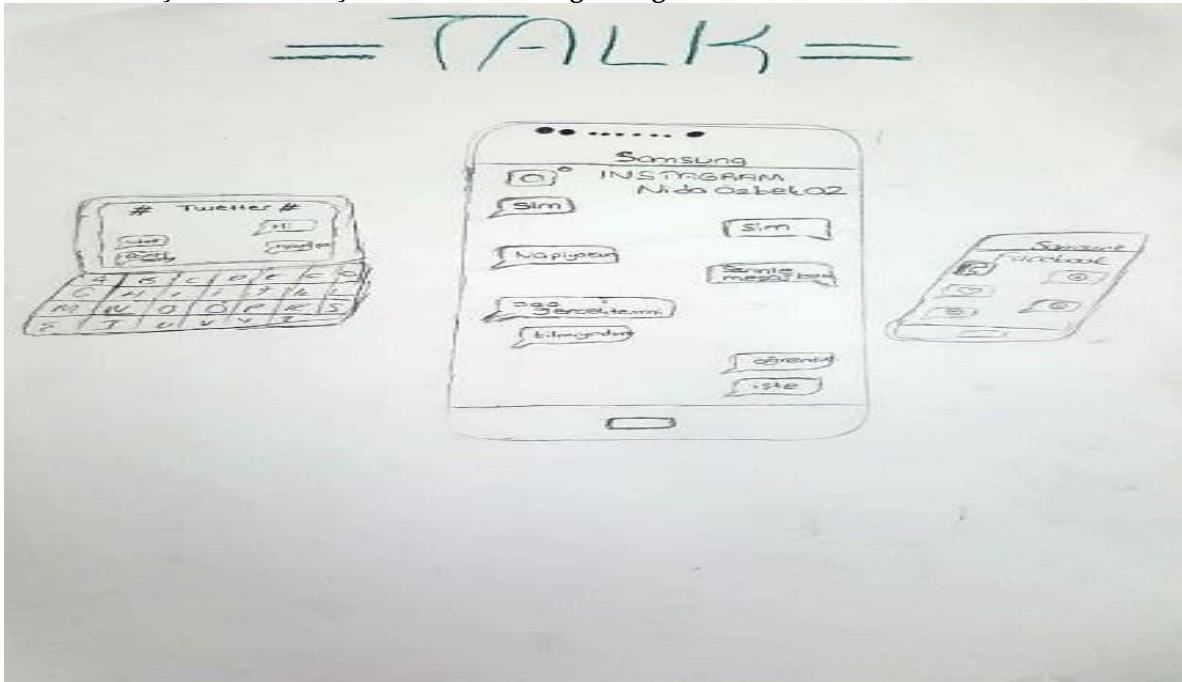
EK 5. Topluluk önünde konuşma (hitabet) adlı koda ait öğrenci görseli



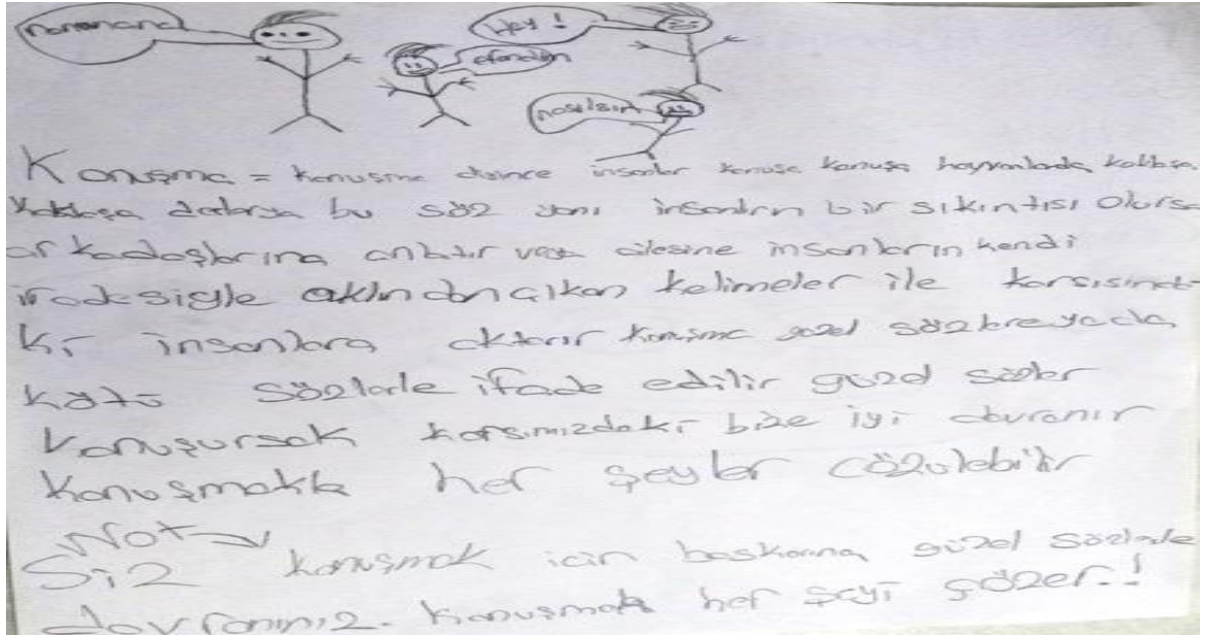
EK 12. Sanal etkileşim adlı koda ait öğrenci görseli



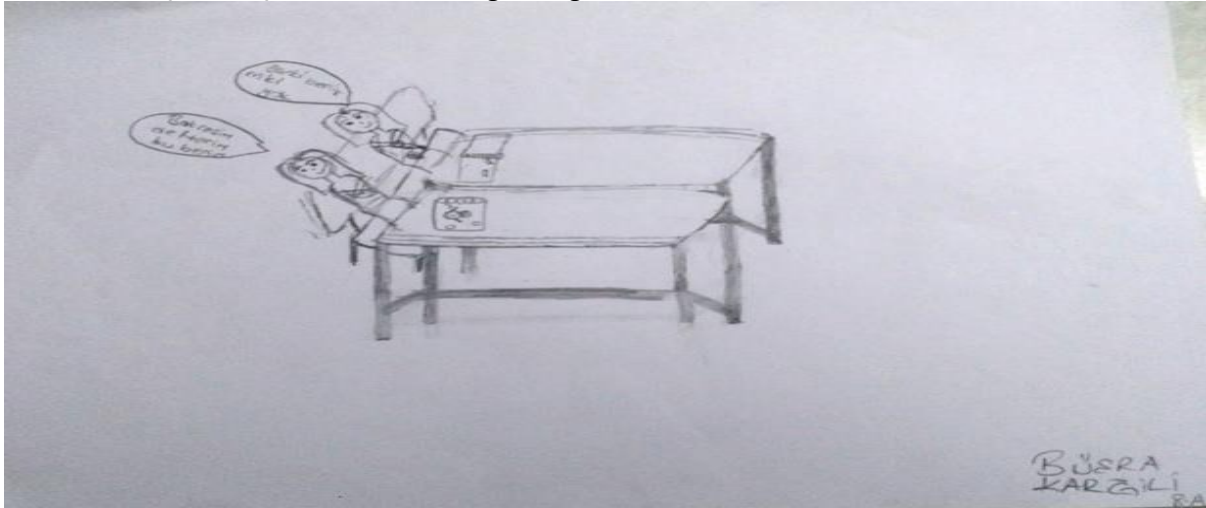
EK 13. Etkileşim kurma araçları adlı koda ait öğrenci görseli



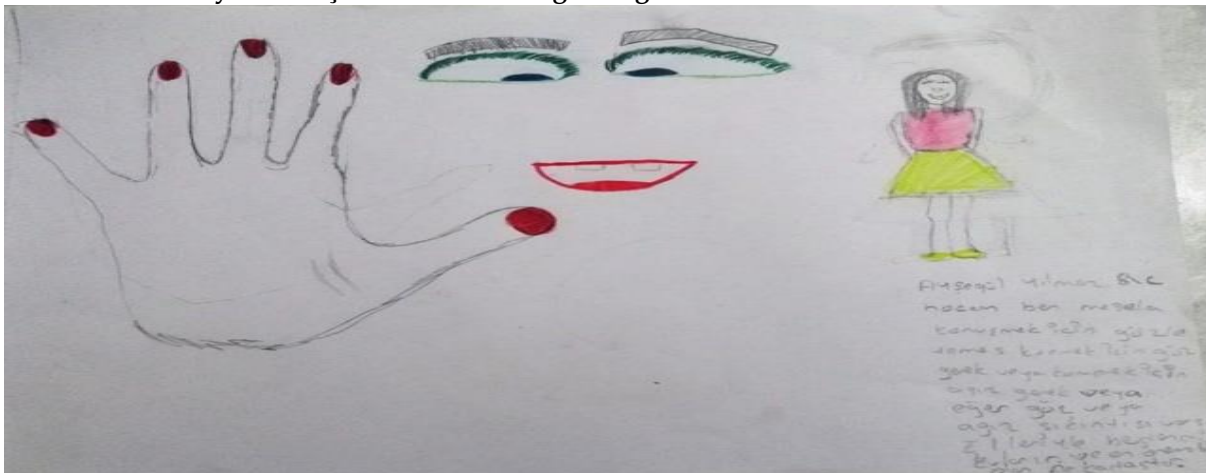
EK 14. Çözüm odaklı etkileşim adlı koda ait öğrenci görseli



EK 15. Sınıf içi etkileşim adlı koda ait öğrenci görseli



EK 16. Beden diliyle etkileşim adlı koda ait öğrenci görseli



EK 17. Sesin oluşumu adlı koda ait öğrenci görseli

